

DE POSTRIJDER

Abonnement

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEÉ, uitgever en eigenaar van dit blad.

De Postrijder verschijnt 's dinsdags, 's dondersdags en zaterdags.

Alle te zendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, groote Markt, n^o 37-39, te Tongeren.

Binnen de stad, 7 fr. per jaar.
Buiten de stad, 8 fr.
Een blad afzonderlijk 15 centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen 15 centimen per drukregel.
Reclamen, vormissen en andere artikelen vooraan of midden in het blad : 1 fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 19 AUGUSTUS

Liberales engkelens.

De ministerieele gazetten staan vol bijzonderheden over den beruchten oudkanunnik Bernard die met de kas van het bisdom was gaan loopen.

Weet jij waarom daar zooveel lawijt van gemaakt wordt? Omdat in het ministerieel kamp geene andere dan brave en treffelijke menschen zijn.

In het gevang te Brussel zitten thans niet minder dan vier bedienden die de kas op het stadhuis plunderden.

Goddé van het stadhuis van Antwerpen, wacht ook zijne straf om zoo wat 110,000 fr. verduisterd te hebben.

Delafaille, van het stadhuis van Gent is maandag afgesteld voor « erge onregelmatigheden » ten nadeele der burgers gepleegd De politie zit hem overal op de hielen.

Nu is ook de stadsontvanger van Verviers aangehouden, die zoo wat 100,000 fr. weg gecijferd had.

Waerlijk, zij mogen spreken de liberalen.

School in de Kempen.

Te Moll in de Kempen, zegt het Handelsblad, waar de gezenscholen enkel goed zijn om er muizen of konijnen in te kweken — te Moll heeft men tegen alle gezond verstand in, eene prachtige gezenscholen gebouwd, die zoo wat 42,000 fr. kost.

Deze som is kolossaal voor eene gemeente en dat voor menschen, die hun verken moeten verkopen om den eigenaar of de lasten bij den... ontvanger te betalen, en verder heel het jaar door zich metaardappels moeten voeden om hun brood te sparen.

Als men den toestand nagaat, als men daar tegenover zet de nuttelosheid van dergelijke gebouwen, dan walgt het de laffe dwingelandij van het liberalisme te zien.

Zij, die in juni laatsleden voor dat liberalisme gestemd hebben moeten meer en meer overtuigd zijn dat zij eene zware schuld op het geweten hebben : zij hebben het liberalisme in zijne slechte inzichten gesteund.

Scherreweg.

In 1839 gaf een kanunnik van het bisdom Namen, M. Jeanty, eene som van 40,000 fr. aan het seminarie, om er de onderwijzers der kristene scholen mee te betalen, die door den bisschop zouden benoemd worden. Koning Leopold I keurde dit goed.

Die som heeft ons ministerie nu aangeslagen, om ze voor den oorlog tegen de scholen van het bisdom te gebruiken.

Is dat stelen of niet?

Volgend feit is nog tastbaarder. Het gesticht Crombeen in de St-Pietersnieuwstraat te Gent, is door iedereen gekend : Het bestaat sedert 158 jaar en is voortdurend de eigendom van Zusters geweest. Het is door eene zuster gevestigd die er haar fortuin aanhing.

Fhwel, de *Moniteur* van woensdag kondigt aan dat de Zusters van hunnen eigendom

ontroofd zijn en het gesticht aan de stad wordt gegeven!

Allo rechtzinnige en treffelijke lieden van alle denkwijze! kent gij een ander woord voor zulke daad, dan **diefte**.

Brussel, den 18 augustus 1882.

Mijnheer de Postrijder,

Gij weet hoe het gaat, niet waar, als er in een vogelnest het jong van eenen koekeek ligt.

De andere jongskens krijgen niets, zij hebben goed geschreeuwen en janken, de jonge koekeek die alles inslokt, schreeuwt dan nog het meest van al, zoo dat men wel zou denken dat hij het minst van al krijgt.

In ons landeken, in ons nestje zit er zulk een koekeek, en die is het officieel onderwijs, waarvoor nu onlangs weer 200 miljoen geleend zijn.

Wilt ge zien hoe die ondankbare vogel gevoederd is, kijk dan maar op de zakken geld die voor hem uitgeschud worden.

De bestendige Deputatie van West-Vlaanderen heeft de juiste som der kosten berekend, in 1881 waren er maar 17,286 kinders, en die kosten 1,354,230 fr.

Er waren in 1875 in die scholen 83,019 kinders die 991,292 fr. kostten.

In 1881 waren er maar 17,286 kinders, en die kosten 1,354,230 fr.

Dus 362,938 fr. meer voor 65,633 kinders minder.

Een schooljongen kostte in 1875 elf frank en in 1881 zeven-en-zeventig!

En zoo gaat het heel 't land door. Is het wonder dat er miserie is en dat de andere vogelen, handel, nijverheid, neering, landbouw klagen en janken?

Hoe het gaat in tijd van oorlog is gemakkelijk om verstaan. Vooreerst wordt alles daargelaten wat met den oorlog geen gemeens heeft. Bovendien worden alle middelen uitgedacht en in het werk gesteld om de overwinning te behalen.

Engeland is nu in oorlog, en de Engelse staatsmannen zijn met niet veel anders bezig dan met den strijd in Egypte.

Ook ons België is in oorlog, en al is het tot nu een strijd van den geest in plaats van met geweren en kanons, hij is er niettemin vreeselijk om.

Het is hier kwestie te weten, wat binnen eenige jaren nog zal recht staan : de leer onzer voorouders die zegt van *op deze wereld wel te doen om hierna maals wel te varen*; — ofwel de leer van de nieuwmodische liberalen : *genieten en domineeren*.

Maar die oorlog van den geest heeft ook zijne gevolgen in de stoffelijke zaken. Het is dus eene dubbele verwoesting in ons land : in hert en geest ; ook in fortuin en welvaart.

Onze ministers voeren den oorlog en verzuimen al wat met den oorlog geen gemeens heeft. Ook ziet hoe het met de zaken van het land gaat.

't Is nu zomer. Wat wordt er gedaan om de overstromingen te beletten die binnen den winter half België verwoestten? Niets.

Handel en nijverheid gaan te niet. In alle

andere landen zoekt men naar beternis : het eene zoekt koloniën, het andere nieuwe uitwegen naar den vreemde, elders maakt men nieuwe middelen van verkeer. En in ons land? Niets!... Dat heeft immers geen gemeens met den oorlog.

De landbouw verkijnt en gaat te niet. Elders helpt men hem op en zoekt wat nieuws uit. En in België? Geene gemeenschapswegen, geene bescherming tegen overstroming van buitenlandsche granen en binnenlandsche waters. De Belg wordt maar begiftigd met nog nieuwe lasten op den hoop toe.

Zoodat onze belangen verzuimd worden. In den oorlog wordt alleen aandacht geschonken aan middelen tot zegpraal.

Het groot oorlogstuig, de ram die den godsdienst, de zeden en gewoonten van onze voorouders moet omver heuken, zijn de scholen. Overal dus *onzijdig*, dat wil zeggen *liberale* scholen gesticht, waar de kinders opgeleid worden in haat tegen den priester! Twee honderd miljoen geleend om veel geld te hebben! Van de zweep gegeven aan de provincien en gemeenten om ze voor de scholen te doen leggen! Straks nogmaals de belastingen verhoogd!

Scholen is niet genoeg gezegd. Het moeten paleizen zijn, die miljoenen kost n.

't Zijn al scholen wat de klok slaat. Opent den *Moniteur* : gij vindt er niets meer in dan van scholen bouwen, verzwaren van schoolbudgetten, verhooging van traktementen, van schoolboeken, van examens, van aanverdiende, van schoolreisjes, van gunstjes voor officieele schoolkinderen, enz.

Maar de andere partij heeft ook scholen, die zij met haar eigen geld als een borstweert tot verdediging der zeden heeft opgeworpen. Geene middelen worden gespaard door het ministerie om zulke scholen kwaad te doen. En als logen en laster en onrechtvaardige veroordeelingen niet toereikend zijn, zoekt het zich van de scholen meester te maken. Zoo worden fondatiën aangeslagen die uitdrukkelijk voor het katholiek onderwijs gegeven waren, en bekrachtigd door koninklijke besluiten van Josef II, Napoleon I, Willem I en Leopold I. Nu komt het ministerie zeggen : « Hier aan mij die fondatiën. Onze voorouders warendomkopen : Wat kan ons hun wil schillen! »

Onze koning keurt alles goed en laat alles doen : als men hem maar soldaten geeft om later zijnen troon te verdedigen!

En alzoo is het, dat het opperste bestuur van 't land niet meer voor doel heeft de welvaart van allen te bewerken, maar de *katholicken klein te krijgen en de liberalen vet te maken*. Zijn de kosten groot, wat geeft dat! Moet er geleend worden en lasten gelegd, wat kan dat maken!

Zitten wij in 't water, wat doet dat er aan! Verkijnt de landbouw, oh, als 't maar dat is!

Worden wij afgeknaagd door een leger nuttelooze staatsbedienden, des te beter!

Zijn die bedienden dan nog dwaas, onbeleefd en onbekwaam, bah, als zij maar liberaal zijn.

« Mijn kind, » zei Domitilla, terwijl zij Lucius tegen haar hart drukte in innig zelfgenot, « gij opent mij vandaag eenen hemel en heelt de wonden welke de dood van Nympha, ondanks mijn verblijden in den Heer, in mijne ziel gelaten had. Ja wij zullen God samen gaan danken op het graf van Nympha, dat naast het mausoleum van Annullinus wijlen uw vader staat. O Lucius, hoe zal ik u in liefde openbaren al wat de hemel ons heeft doen wadervaren ! want ook Annullinus, uw vader is Christen gestorven. »

« Ach goede vader, » zuchtte Lucius. Later mocht de zoon aan zijne moeder verhalen hoe hem in het Oosten, bij het zien van den heldenmoed der martelaren, het licht des geloofs overstraald had.

Eenige dagen nadien had er in het landgoed van Trajectum eene andere bijeenkomst plaats. Bisschop Maximinus was onder de vervolging van zijnen zwoegenden arbeid bezweken en door Valentinus of Valentinus, priester uit de kerk van Tongeren, vervangen.

De overblijfsels van den heiligen man Maximinus rusten zacht in de muren van Tongeren's hoofdstad ; en zijne ziel bad nu voor het heil der volkeren hem vroeger toevertrouwd.

Lucius had Valentinus hier doen verzoeken. Deze had hem reeds mogen leeren kennen ; doch de kerkvoogd kwam mede eene andere heilige bediening volbrengen.

Dien dag waren nog in het huis van Domitilla aangekomen : de matrona Julia met hare dochter Flava, en Helena, de reeds verstootten huisvrouw van Constantius met haar klein zoonje Constantinus. Valentinus kwam hier troosten, aanmoedigen en zegene. Lucius immers had Julia en Flava uit

laat maar doen, niets kan kwaad, 't is al wel, als er maar officieele scholen zijn, scholen, scholen!

Zoo wordt hier een oorlog gevoerd op leven en dood, aangestoken zonder nood, ondanks alle vermaningen, alleen uit partijhaat, tegen geboren Belgen, zonder hoop van eenig voordeel en tot ondergang van Belgenland?

Wil men nu eens eene vergelijking maken tusschen den toestand en de handelwijze in België en in Holland.

Er zijn in Holland negen en twintig stoomtramwegen, die 496 gemeenten bedienen, waarvan men dagelijks vier of vijf maal naar de statien van den ijzerenweg kan reizen of verzedden.

Daarbij werkt men aan 42 lijnen van stoomtrams, waartoe vergunning is verleend en waarvan er gedurig aan 't gebruik worden overgeleverd.

Die inlichtingen ontleenen wij aan het officieel Staatsblad.

Binnen een jaar of twee zal er in Holland een net zijn van stoomtramwegen, zoo belangrijk ten minste als dat der ijzerenwegen. Die goedkoopere lijnen loopen op verre afstanden, gaan tot in de afgelegene hoeken, bedienen alles, verbinden alles, voeren aan wat de landbouw noodig heeft, voeren weg wat hij voortbrengt en bevoordeeligen den kleinhandel.

Zoo is het in Holland gesteld. De stoomtramwegen zijn de levensader der streek, die nieuwen moed verschaft om het vol te houden tegen buitenlandse konkurrencie.

En in België? Niet één stoomtram. Men plaagt hier de katholieken en men maakt de liberalen vet.

Ziedaar wat men in Holland doet voor den landbouw en de commercie, voor 't algemeen welzijn.

Ons ministerie gaat ook eenen grooten slag slaan, zooals de *Postrijder* het reeds verhaald heeft. Elke parochie van min dan 1500 zielen zal geenen kapelaan meer hebben.

Bara is in den tijd missediener geweest en Rolin liep met eene keers en 'nen druppel in de processie. Wil dat zeggen dat zij juist weten hoeveel priesters in elke parochie noodig zijn?

Verschillen de parochiën van gelijke grootte niet onindig veel in uitgestrektheid? Er zijn parochiën die maar duizend zielen tellen, en zich langs alle kanten tot een uur ver van de kerk uitstrekken. En zulke parochiën zouden geenen kapelaan mogen hebben, en een oud versleten pastoor zou moeten uren ver loopen, langs moeilijke wegen, voor berechtigen te doen, zieken te bezoeken, enz. ?... 't Is belachelijk!

En welk gevolg zal die nieuwe wet tegen de religie hebben voor den buiten?

In die parochiën waar twee priesters zijn, hebben de landlieden zondags tweemaal gelegenheid om de verplichte mis te hooren.

Op eene boerderij wordt die plichtverful-

ling onder het personeel verdeeld. Het een deel van het huis- en dienstpneel woont de eerste, het andere deel de laatste mis bij. Als er nu maar een in plaats van twee priesters meer zal zijn, dan zullen de landlieden genoodzaakt zijn, — hun huis, hoeve en stallen te sluiten en onbewaakt te laten!

Men ziet het : de ministers zorgen voor ons.

De liberalen moeten niet alleen betaald worden als zij iets doen voor hunne partij, maar zelfs als zij er niets voor doen. Sedert dri maanden heeft het schoolenkwest nog niet gezeld, behalve M. Bouvier eens in Luxemburg ; dit belet niet dat onze mannen maandelijks hunne 125 fr. opstrijken, terwijl zij te Oostende of te Blankenberghe de zee-lucht scheppen.

En die reklameeren tegen kapelaans die 300 fr. per jaar wintren, omdat deze geen werk genoeg hebben!

JAN VAN BRUSSELE.

Het geuzenblad heeft goed gevonden van te antwoorden op onze aanmerkingen aangaande het heilighheidsconcert over eenige weken gegeven op den Casino. Het droevig bladjie weet niet hoe zich er uit trekken.

Volgens alles wat van te voren aangekondigd was, moest dat concert eene rijke opbrengst voor de armen geven. Eenieder weet dat het bureau van weldadigheid er magere 77 franken van genoten heeft. Wat iedereen ook weet dat de liberale Casino zich 25 franken heeft doen betalen voor de verhuur der zaal!

Wat zegt nu het geuzenblad om dien colossalen floesoet te bezigen.

Gij vraagt mij rekening, zegt het, over het heilighheidsconcert op den Casino gegeven, maar het heil ik niet die het concert gegeven heb. De commissie van den Casino heeft zich wel is waar de verhuur van den zaal doen betalen in plaats van haar lokaal gratis ten dienste van een heilighheids werk te stellen, maar, ziet je wel, dat is zoo het reglement en M. Blu-Perreau had recht aan de twee derden der ontvangst en patati en patata.

De nitlegging is wel wat kreupel en onze liberale confrater heeft het talent om zijne gedachten op zulke manier uit te drukken dat zijne lezers met de nauwkeurige aandacht er niet zullen in lukken ze te begrijpen. Wat er in te rapen is en wat wij al wisten, is dat het heilighheidsconcert van den Casino die schrikkelijke som van 77 franken heeft opgebracht en dat de Casino « die altijd gereed is als het een goed werk geldt, » de huur van den zaal heeft doen betalen.

Maar dat is juist al wat wij gezegd hebben en wij het geuzenblad niet een dezer twee punten betwist, had het veel voorzichtiger gedaan van te zwijgen.

Het feest was nogtans, zegde men, allerprachtigst, opperbest gelukt, en de gewone belachelijke loftuigen die het geuzenblad altijd gereed heeft zoo haast de Casino in het spel is, komen alweer te voorschijn. Dat geeft ons een goed gedacht van de echte

zorg opgevoed in het hof van Diocletiaan, waar de Christenen talrijk en machtig waren.

In de wingewesten van Constantius-Chlorus mocht de Christene Godsdienst in vrede voortleven.

Vijftien jaren nadien wist de woeste keizer Galerius door list en dwang de laatste algemeene vervolging door Diocletiaan te doen teekenen en uitgaan.

Stroomen bloeds gingen op nieuw de geheele wereld door vergoten worden. De keizers wilden in eens het geloof versmachten. Ook de Cesar Constantius ontving dit bloedig bevel voor zijne heerschappij ; hij riep dan eerst al zijne hovelingen en veldoversten voor zich en verklaarde hun dat zij die Christen waren, konden kiezen tusschen hun geloof te verwerpen, of als Christen gebannen te worden en te sterven.

Lucius en omtrent allen verklaarden zich openlijk voor het geloof ; doch zij : de meeneedigen aan hunnen God verjoeg de keizer als nog zekerder meeneedig aan hem, en vervolgde de christenen niet.

De schutsengel van Gallien verkondigde dan blijde aan de andere beschermgeesten van het Roomsche rijk, dat de Voorzienigheid te vreden bleef met de offeranden des volks, eenige jaren te voren gepleegd ; daar de andere rouwmoedig hunne onderhoorige geesten gingen aanwakkeren om de Christenen te sterken, en, door hun bloed, nieuwe strijders te verwekken voor den laatste algemeene zegpraal.

Het ongelukkig einde al dier vervolgers staat bij den weisprekenden Lactantius geboekt.

DOMITILLA⁽¹⁾

of het huis van Annullinus

GESCHIEDENIS VAN BELGIË EN NEDER-GERMANIË
in de III^e en IV^e eeuw
door Fr. NOUWEN, Pr.

(1^o VERVOLG EN EINDE.)

IX.

De dood van Eudoor opende eene reeks van bloedige schouwtooneelen. De veldheeren om den roep des volks en des legers te voldoen waren gaarne genoodzaakt de verkoop der krijgsvaangenen als slaven te staken en deze bij duizenden aan den stevens klimmenden bloedzucht prijs te geven.

Als Maximiaan Hercules zegpraalend Tongeren, Keulen en Trier introk, met al de pracht des Romeinschen overwinnars, leidde men eerst gansche kudden arme Belgen en Franken voor zijnen praalwagen op en deze gaf hij dan, als liefsten oogenschouw, voor hem, voor zijne legers en Romeinsche volkeren, aan de tanden en woede der dieren buit.

Christenen en heidenen werden door de dieren-oppassers in het amphitheater gestooten en wor-

(1) De nadruk is verboden.

stelden daar tusschen lijden en dood ; als nu de wilde dieren, vermoed van zooveel moord, hunne hollen inkropen, sloot men deze toe, terwijl er zwaardvechters of gladiators in hunne plaats stegen, welke de stervende menigte afmaakten en dan voor laatste bloedspel zich onderlings bevochten en vermoordden.

Als deze triomf van den keizer een einde nam en hij wederom naar Roomen optrok, om daar, voor zijnen heldenmoed, de opperste eer te genieten, dan schepten de christenen nieuwen moed.

Men had reeds de verheffing van Constantius Chlorus, tot bijkeizer uitgeroepen, met zoete hoop te gemoet gezien. Deze stond bekend als een vrede- en menschlievende krijgsman, voor zooveel de Romeinsche zeden dit vermochten. De andere bijkeizer de woeste Galerius, verbleef nog te Trier ; doch weldra zal Constantius hier ook zijne heerschappij vestigen.

Lucius, die in het leger van Constantius was, mocht deze tijding aan zijne moeder brengen en haar, na zoovele jaren afwezen, in zijne armen sluiten.

Domitilla ontving haar zoon met de liefde eener Christene ; doch men kon in haren handel bemerken dat zij met hem in verlegenheid verkeerde : zij immers was Christen en Lucius wist zij niet of hij den Christenen, die zoo talrijk in haar huis en in hare bezittingen waren, toegeneegen mocht zijn. Doch de zoon bracht haar weldra uit harentwijfel, en, haar weenende bij de hand nemende, zeide hij :

« O Moeder ik heb den dood en de belijdenis onzer zoete Nympha vernomen, die ik maar even heb mogen kennen ; gij werdt Christene, mijne moeder, en Lucius uw zoon is dit ook. » —